

Niet alle installateurs profiteren van groei

3

Van der Weerd Installatietechniek groeit door

7

Breed gedragen pleidooi voor snelle invoering erkenningsregeling

8

DENNED Installatietechniek betrokken bij distributiehuis van 62.000 m²

9

8

organisaties zijn verenigd in pact 'Stop de Sluipmoordenaar' (Zie pagina 8)

'Installateurs moeten regie in bouwproces voeren'

Installateurs moeten veel vaker dan nu de rol van regisseur in het bouwproces op zich nemen, want de energiehuishouding in gebouwen en woningen wordt steeds complexer en installateurs zijn bij uitstek geëquipeerd om de uitdagingen die hiermee gepaard gaan aan te gaan.

"Installatiebedrijven maken optimaal gebruik van data, organiseren integrale systemen én luisteren goed naar hun klanten. Die combinatie stelt de branche in staat om de rol van regisseur op zich te nemen in de energiehuishouding van smart homes en smart buildings."

Energieakkoord en Nationale Klimaattop

Deze mening is Titia Siertsema, voorzitter van branchevereniging UNETO-VNI, toegedaan. Siertsema uit deze mening tegen het licht van het Energieakkoord en de resultaten tijdens de recente Nationale Klimaattop in Rotterdam. Voor Siertsema staat het hierdoor eens te meer vast dat installatiebedrijven de troefkaarten in handen hebben om de leidende rol in het bouwproces op te eisen.

"De kennis en kunde die installatiebedrijven hebben op het gebied van energie en technologie kunnen ze steeds beter verbinden met wat ze weten over de gebruikers. Door zorgvuldig in te spelen op de veranderende behoeften van hun zakelijke en particuliere klanten, kunnen ze een perfecte mix bieden van efficiency, kwaliteit, comfort, veiligheid en duurzaamheid. Mensen willen in toenemende mate de controle hebben over hun directe omgeving. Installatiebedrijven die dat mogelijk maken, hebben een zonnige toekomst", aldus Siertsema.

Gasloze wijken

Siertsema merkt dat in Nederland een grote ambitie is om energiezuinige gebouwen en woningen te realiseren, zoals bijvoorbeeld bleek bij de Nationale Klimaattop. Hierbij haalde vooral het feit dat Nederland toewerkt naar gasloze wijken het nieuws en installatiebedrijven hebben ook hier een sleutelrol. Siertsema: "Ook veel installatiebedrijven zullen de bedrijfsvoering ingrijpend moeten aanpassen om met de nieuwe ontwikkelingen mee te kunnen."

'De Techniek achter Lowlands' scoort

Het Opleidings- en ontwikkelingsfonds voor het Technisch InstallatieBedrijf (OTIB) heeft gescoord met de video-realityproductie 'De Techniek achter Lowlands'. Naast de vele enthousiaste reacties op het festival zelf én het feit dat techniek onder de aandacht is gebracht van veel jongeren, won OTIB met de productie ook de Bright Virtual Reality Award.

De videoproduktie laat jonge techneuten van bedrijven die meewerkten aan de opbouw en het functioneren van het festival zien. OTIB, dat voor evenementen als Lowlands een speciale promotiebus inzet (foto), bracht daarbij op een aansprekende wijze hun technische uitdagingen achter de schermen in beeld. De film wordt de komende tijd ingezet om jongeren enthousiast te maken voor techniek. OTIB is vanzelfsprekend blij met de prijs: "Dit is een aanmoediging om te blijven zoeken naar nieuwe manieren om jongeren te inspireren voor de techniek. Want jonge vakhelden blijven nodig."

Cursussen in 2017 Geberit bekend

Geberit biedt ook in 2017 weer een groot aantal cursussen aan waarmee iedere installateur zijn kennis kan bijspijkeren op uiteenlopende terreinen. Deze vinden plaats in het onlangs vernieuwde informatie- en trainingscentrum.

Geberit vindt het belangrijk om kennis met zo veel mogelijk profs in de branche te delen. Het cursusaanbod van Geberit richt zich op iedereen die werkzaam is of verbonden is aan de installatiebranche. Onderwerpen die behandeld worden zijn Service Sanitair, Afvoertechiek, Afvoertechiek hemel- en vuilwater, Duurzame sanitair oplossingen, Legionellapreventie en Legionellapreventie Praktijk en, op verzoek, Scheepsbouw en Industrie. De cursussen geven zicht op de regelgeving en hoe deze toe te passen in de praktijk.

Alle cursussen worden gegeven in het onlangs vernieuwde informatiecentrum in Nieuwegein. Er zijn geen kosten verbonden aan deelname omdat Geberit het als haar verantwoordelijkheid ziet om naast het aanbieden van de producten ook scholing te verzorgen.

De actuele cursusdata staan op pagina 8 en inschrijven kan via www.geberit.nl/cursussen.

Nederland moet gasloos worden, maar kan dat wel?

De ambitie is groot: Nederland moet een land worden waarin geen aardgas meer wordt gebruikt. Maar inmiddels is er ook de nodige scepsis. Volgens bijvoorbeeld Remeha, producent van cv-installaties, is dit gewoonweg niet haalbaar en moet op andere paarden worden gewed om tot 2030 (dit is de stip op de horizon) een CO₂-reductie

van ruim 5 megaton per jaar te halen.

Tijdens de Nationale Klimaattop ondertekenden bijna honderd partijen het manifest 'Aan de slag met wonen zonder aardgas', dat meteen te boek stond als manifest om te starten met de transitie naar een aardgasvrij gebouwde omgeving. Immers, alleen door

van Nederland een gasloze maatschappij te maken, kan de verdere verduurzaming van Nederland worden bereikt, is een belangrijke conclusie.

Niet doorgedrongen

Dat Nederland gasloos moet worden, is nog niet doorgedrongen tot het grote publiek. Op dit moment is 86 procent van de Nederlanders nog niet op de hoogte van de noodzaak om te stoppen met het gebruik van aardgas voor de verwarming van woningen. En de grote vraag is natuurlijk of het haalbaar is. Remeha vindt in elk geval van niet. "De discussie gaat nu over 'gasvrij', terwijl het over 'CO₂-vrij' zou moeten gaan", stelt Remeha onder andere. Het alternatief is dat woningen volledig voor warmte, koeling en koken op elektriciteit overgaan, maar volgens Remeha besparen de huidige

'all electric' woningen geen CO₂, afgezien van reductie door bijvoorbeeld isolatie. Bovendien is de capaciteit van het elektriciteitsnetwerk onvoldoende voor zeven miljoen huishoudens. "En een verzwaring van het netwerk gaat gepaard met enorme maatschappelijke kosten die door de burger moeten worden betaald."

Micro-wkk

Remeha heeft een alternatief: de micro-wkk (een hr-ketel die stroom maakt). "Door de micro-wkk op groen (bio) of schoon gas (zon, wind) te stoken, wordt ook hier uitstoot vermeden. Het gas wordt dus kunstmatig uit zon, wind en biomassa gemaakt en is feitelijk een vorm van opgeslagen duurzame energie. Zo ontstaat een concept dat daadwerkelijk de volledige CO₂-uitstoot kan voorkomen", aldus Remeha.

GRUNDFOS **MAGNA3**

“De eenvoudigste manier om mijn grote klanten gelukkig te maken”

WERELDKLASSE RENDEMENT WAAR & WANNEER HET TELT

Je hebt met de MAGNA3 een circulatiepomp die eenvoudig te installeren en in gebruik te nemen is. Met een ongeëvenaarde efficiëntie en gemakkelijk in te stellen met de Grundfos GO Remote App.

En zet nu je aankopen om prachtige geschenken en maak iedere maand kans op een iPad, met het **Win & Earn** spaarprogramma van Grundfos.

Ontdek de MAGNA3 op
grundfos.nl/installateurs

DOWNLOAD
DE APP VAN DE
APP STORE OF
GOOGLE
PLAY

be
think
innovate

GRUNDFOS

Lang niet alle installateurs profiteren van groei in de markt

In de markt is nog steeds sprake van prijsdruk en niet alle installateurs profiteren van het feit dat de installatiebranche weer floreert. Bovendien zorgt de toenemende omzet ervoor dat er meer werkkapitaal nodig is om materialen, opstellen en personeel te financieren en niet iedere installateur heeft dat voldoende om te kunnen groeien. Maar dit zijn slechts een paar smetjes, want over de hele linie gaat het prima.

Dit staat in het laatste conjunctuuronderzoek van brancheorganisatie UNETO-VNI. De belangrijkste conclusie is en blijft dat het tij duidelijk is gekeerd, dat het

sentiment in de branche goed is en dat vooruit wordt geblikt naar een goed 2017. Gemiddeld zien ondernemers dat de orderportefeuille na vier jaar weer net zo gevuld is als in 2012. Er is nu werk voor gemiddeld 6,5 maand.

Verder blijkt dat veel offertes een positief gevolg hebben. Vooral over de nieuwbouw van woningen zijn de verwachtingen hooggespannen. Hierbij moet wel worden opgemerkt dat het Economisch Instituut voor de Bouw (EIB) recentelijk een soort winstwaarschuwing heeft afgegeven, omdat er in Nederland een tekort dreigt aan bouwlocaties. Maar dat doet zich pas later gelden. Voor 2017 zijn de vooruitzichten over de hele linie prima. En dat heeft onder

andere tot gevolg dat een grote meerderheid van de installateurs overweegt om meer monteurs in loondienst te nemen.

Geringe stijging

Maar niet alles gaat crescendo. Er is in de markt nog steeds sprake van prijsdruk en installateurs lopen tegen de grenzen aan van hun investeringsvermogen. En installateurs die zich niet richten op woningbouw profiteren veel minder van de oplevende economie. Ook is er de vraag in hoeverre het sentiment strookt met de realiteit. Bijvoorbeeld: in 2016 zijn in totaal 80.754 monteurs in vaste dienst, terwijl dat er in 2015 80.266 waren. Dat is slechts een geringe stijging.

Colofon

InstallatieNieuws is een uitgave van Geberit BV.
www.installatienieuws.com

Productie:
Enter Media BV
Fijnvandraatlaan 2a
1381 EW Weesp
Tel. (0294) 410333
Redactie:
Hans Peijs

www.entermediabv.nl

Wilt u via e-mail op de hoogte blijven van het nieuws in de installatiebranche, meldt u zich dan aan voor een abonnement op www.installatienieuws.com.

© Copyright Op de teksten, de foto's en het ontwerp van het InstallatieNieuws rust copyright. Niets mag op welke wijze dan ook worden overgenomen, verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden zonder toestemming van de uitgever.

'Opleidingsfondsen moeten blijven bestaan'

Zogenoemde sectoropleidingsfondsen zijn onmisbaar voor de instroom van technische vakmensen in de vier grote techniekbranches in ons land. Voor de installatiesector gaat het hierbij om het Opleidings- en ontwikkelingsfonds voor het Technisch InstallatieBedrijf (OTIB).

Dit stelt een aantal belangenorganisaties in een brandbrief aan de fracties in de Tweede Kamer. Minister Asscher heeft plannen om de opleidingsfondsen in de techniek te vervangen door een

nationaal opleidingsfonds, maar dat wordt een onzalig plan gevonden. Uit recent onderzoek blijkt bijvoorbeeld dat bij bedrijven die zijn aangesloten bij een scholingsfonds de kans groter is dat zij investeren in opleidingen dan bij niet-aangesloten ondernemingen. "Opleidingsfondsen organiseren collectief wat individuele bedrijven niet zelf kunnen regelen en waarin het regulier onderwijs niet voorziet. Dat is hun grote kracht", laat Bertho Eckhardt van de BO-VAG weten. Eckhardt spreekt mede namens UNETO-VNI.

■ GEBERIT

Een frisse douche na het sporten?

Partner in totaaloplossingen.

Door Jeroen Bosman
Productmanager Geberit

Sporten is gezond, maar gaat die zelfde wijsheid ook op voor de sportkleedkamers? Regelmatig verschijnen er berichten in regionale media over te hoge legionellaconcentraties. Dat roept de vraag op: hoe hygiënisch en gezond is douchen na het sporten eigenlijk? Want ook verstopte afvoerleidingen lijken bij veel sportverenigingen terugkerende thema's.

Een greep uit het nieuws van afgelopen maand: rond Leiden zijn te hoge legionellaconcentraties aangetroffen bij de helft van de gemeentelijke sportfaciliteiten, in Emmen bij drie sporthallen, en ook in Zaandam was het raak. Gelukkig melden de berichten geen ziektegevallen, maar het geeft wel aan dat het hygiënebeleid veel beter kan. En dan heb ik het nog niet eens over de clubs die last hebben van overstromingen en verstoppingen. Dit nieuws haalt zelden de plaatselijk krant, maar op de sites van bijvoorbeeld voetbalverenigingen is het een terugkerend thema. Zij geven daarnaast de nodige tips aan de sporters. Zo moeten de schoenen beter geborsteld worden én er mag bovendien niet geveegd worden in de doucheruimtes. Volgens de bestuurders voorkomen deze maatregelen dat zand, modder en rubber korrels het riool (opnieuw) verstopten. Maar of dat echt effectief is? ...

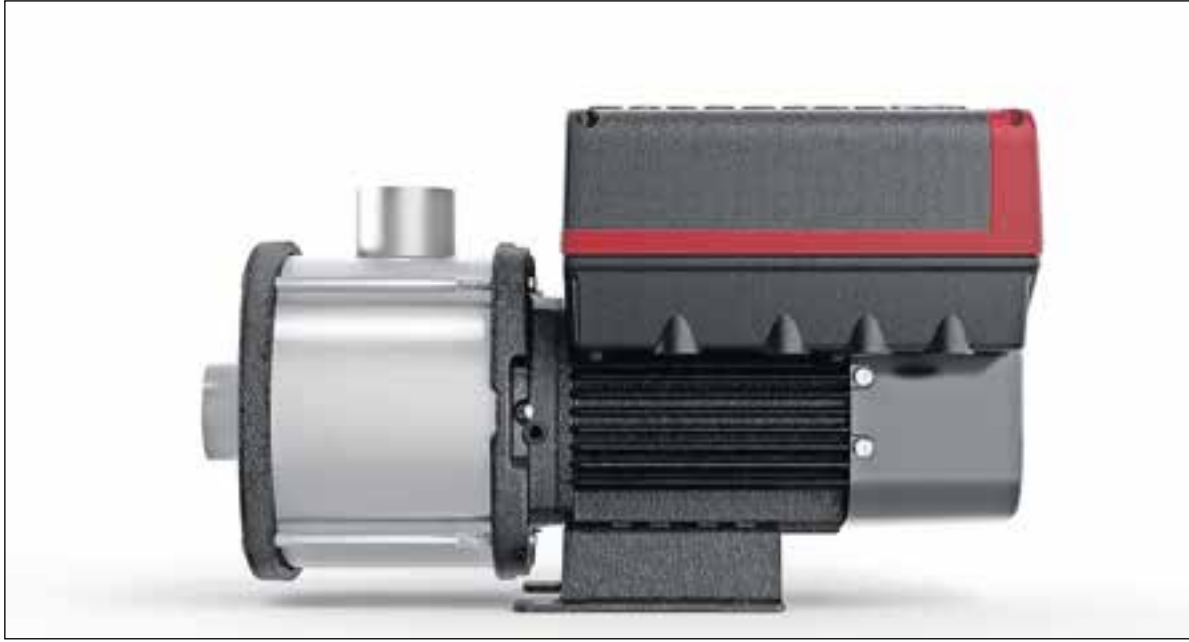
Eigenlijk is maar één oplossing die ervoor zorgt dat de watertoevoer en -afvoer voldoet en veilig is. Dat is structureel ingrijpen! En, een systeem ontwerpen en aanleggen afgestemd op het gebruik. Neem bijvoorbeeld een voetbalvereniging. Zeker na een wedstrijd in de regen is inloop van modder niet te voorkomen. Putjes met vuilopvang zijn daarom essentieel. Daarnaast is het waterverbruik heel onregelmatig. Op een doordeweekse dag gebruiken misschien 20 mensen de doucheruimtes, terwijl op een wedstrijddag ineens 20 teams willen douchen. Dat grillige gebruik - en

het risico op verstoppingen - is niet te voorkomen, daar moet je bij het ontwerp rekening mee houden. Behalve de dimensionering van de aanvoerleidingen, moet er dus goed gekeken worden naar het ontwerp van de afvoer. Een verzamelleiding waaraan de verschillende doucheruimtes individueel zijn gekoppeld is een effectieve oplossing. Daarbij worden de doucheafvoeren op basis van gebruik aangesloten: de minst gebruikte het dichtst bij het gemeenteriool én de meest gebruikte verderop. Helemaal aan het eind van de verzamelleiding zit de afvoer van de keuken en de toiletgroep, omdat daar de hoogste gebruiksgraad gewaarborgd is en de grootste waterverbruikers staan zoals de vaatwasser en wasmachines. Hierdoor ontstaat de grootst mogelijke doorspoeling op verzamelleiding en worden verstoppingen maximaal voorkomen.

Een ander aspect waar beheerders van sportaccommodaties rekening mee moeten houden is de legionellaconcentratie in de drinkwaterleidingen. Als tijdens schoolvakanties en de winterstop de activiteiten stilliggen, kan door de combinatie van aangenaam weer en stilstaand water de legionellabacterie zich snel vermenigvuldigen. De Geberit hygiënespoeler voorkomt gevaarlijke situaties, door ook in deze periodes het drinkwater regelmatig te verversen. Bijkomend voordeel is dat zo ook de afvoerleiding periodiek wordt gespoeld, wat indroging van restvuil in de afvoer voorkomt. Besturing en programmering van de hygiënespoeler gebeurt met een smartphone app.

KNOW
HOW
INSTALLED

Wilt u meer informatie over dit onderwerp? Schrijf u dan nu in voor de cursus Afvoerteknik Vuilwater of de cursus Legionellapreventie. Deelname is gratis. Kijk voor meer info en aanmelden op www.geberit.nl/cursussen.

GRUNDFOS LEGT EIGEN LAT HOGER DAN DE EISEN

Grundfos heeft felbegeerde IE5-classificatie op MGE-motoren

Het hing al een tijdje in de lucht, maar is nu officieel: Grundfos heeft de fel begeerde IE5-classificatie verkregen op alle MGE-motoren van 0,75 t/m 11 kW (MGE H/I/J). Dit gaat op 1 januari 2017 in.

In Europa komt ruim 65 procent van het industriële energieverbruik voor rekening van elektrische aandrijvingen. De Europese Commissie heeft berekend dat de efficiency van de Europese elektrische

aandrijfsystemen met 20 tot 30 procent kan verbeteren in 2020. Hierdoor wordt een jaarlijkse besparing van 135 miljard kWh in de 27 EU-lidstaten bereikt, met als gevolg een reductie van de CO₂-emissie met 63 miljoen ton per jaar.

Vanwege deze uitdaging worden motoren gelabeld met een zogeheten Minimum Efficiency Performance Standard (MEP), die te vergelijken is met het energielabel op elektrische apparatuur. Vanaf 1 januari moeten elektrische

aandrijvingen met een nominaal vermogen van 0,75 tot 375 kW voldoen aan het zogeheten IE3-efficiëncyniveau óf aan het IE2-niveau indien ze zijn voorzien van een frequentieomvormer.

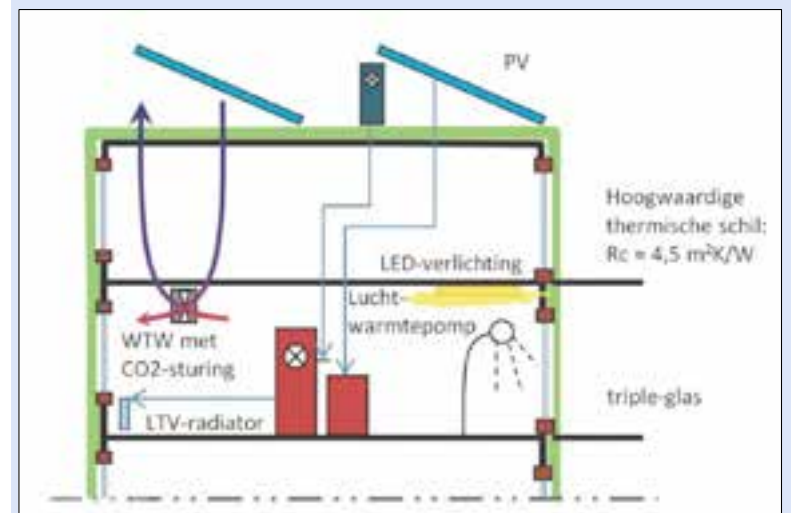
Grundfos vindt dit echter niet ver genoeg gaan en stelt de eigen norm liefst twee treden hoger: de motoren van Grundfos voldoet nu al aan de classificatie IE5. Hiermee behoren deze motoren tot de allerzuinigste ter wereld.

'Geen gedoe' belangrijk voor Nul-op-de-Meter renovatie

Nul-op-de-Meter bij renovatie kan alleen een succes worden als bewoners gemak en comfort ervaren, zonder gedoe.

Dit zegt Jérôme Corba, adviseur Binnenklimaat bij Zehnder Groep. Zehnder Groep is al vanaf het begin betrokken bij het Nul-op-de-Meter-project Keep it Simple van Nieuw Utrechts Peil. Hiervoor was hij een van de aanjagers van een soortgelijk renovatieproject in Groningen en hij heeft dus veel ervaring. Op basis hiervan meent Corba dat de focus bij dit soort projecten moet liggen op een comfortabel en gezond binnenklimaat, zonder 'gedoe' voor de eindgebruiker.

"Je ziet nogal eens dat bewoners het binnenklimaat niet prettig vinden en daarom zelf maatregelen nemen, zoals het openzetten van een raam. Terwijl het systeem daar niet op afgestemd is, waardoor de positieve effecten teniet worden gedaan. Daarom zetten we in op gebruiksvriendelijke oplossingen. De bewoners moeten gemak en comfort ervaren in hun vernieuwde woning; dat zijn absolute succesvoorwaarden."

Een schema van de wijze waarop in Utrecht Nul-op-de-Meter wordt bereikt. Zehnder Groep is betrokken bij dit project.

Pro

**Sphinx Rimfree® closets zonder spoelrand.
Voor de allerhoogste hygiënische eisen.**

Met de Sphinx Rimfree® closets zonder spoelrand zet Sphinx de nieuwe standaard op het gebied van hygiëne en onderhoudsgemak. Want de unieke spoeltechniek zorgt zelfs bij kleine hoeveelheden spoelwater voor onberispelijke spoelresultaten.

Kijk voor het meest actuele Sphinx Rimfree®-assortiment op sphinx.nl

Sentiment op beurs positief

Het sentiment op de begin oktober gehouden VT Wonen&Design Beurs was zeer positief.

De 24ste editie van deze beurs (die voorheen Woonbeurs Amsterdam heette) heeft dit jaar in zes dagen tijd 88.000 bezoekers ontvangen; 9.000 bezoekers meer dan vorig jaar. "Gouden tijden herleven dus bij de start van het woonseizoen", is dan ook een conclusie van de organisatoren. Onder andere Geberit was van de partij tijdens deze beurs met de campagne 'Stank hoeft niet te stinken', die zich richt op het Geberit DuoFresh inbouwreservoir dat ervoor zorgt dat vieze luchtjes al in de toiletspot worden gezuiverd.

Badkamersector doet het goed

Binnen vrijwel alle segmenten in de woningbranche gaat het goed, waaronder de badkamersector. De retailers zijn dan ook overwegend optimistisch, blijkt uit de Verwachtingsbarometer en de Economiebarometer van Qumedia.

De Economiebarometer voor badkamers bleef tussen april en juli op minstens 60 punten staan, met een aantal pieken tot zelfs 68. Momenteel staat de barometer weer rond de 60. Ter vergelijking: in de keukenbranche staat de barometer het hele jaar al op ongeveer 50.

Piet Boon beleving in de badkamer

Ontwerper Piet Boon is momenteel hot en is sinds kort ook in de badkamer te halen. Designstudio Studio Piet Boon introduceerde namelijk onlangs de tegelcollectie met de naam Piet Boon Tiles & Stones.

Er zit een hele filosofie achter de collectie: "Deze collectie is ontstaan vanuit de behoefte om de Studio Piet Boon-beleving in wand- en vloerbekleding te verrijken."

54ste vestiging Warmteservice

Warmteservice opende onlangs in Hillegom de 54ste vestiging in het land.

De nieuwste vestiging van Warmteservice is gevestigd aan de Arnoudstraat 20E in Hillegom. Servan Veerkamp, voorheen werkzaam bij de vestiging in Alphen aan den Rijn, heeft de dagelijkse leiding.

Slecht gesteld met hygiëne in openbare toiletten

Het gaat slecht met de hygiëne in openbare toiletten. Van de 150 onderzochte openbare toiletten bleek slechts 27 procent bacteriologisch schoon. Dit is een veel slechter resultaat dan twee jaar geleden.

Maar er zijn altijd positieve uitzonderingen. De toiletten van de franchiseketen Bagels & Beans aan de Hoogstraat in Wageningen zijn de schoonste van Nederland. Hier troffen de onderzoekers een bijzonder laag aantal bacteriekolonien aan en de aanblik van het toilet kreeg zelfs een 10. Dat is loon naar werken, want eigenaresse Madelon Angelier laat weten: "Het toilet is ons visitekaartje. Ik hamer er dan ook bij onze medewerkers en bij mezelf op dat we deze zo schoon mogelijk houden."

Dit blijkt allemaal uit het jaarlijkse Nationaal Toiletonderzoek, dat wordt georganiseerd door vakblad Service Management in samenwerking met hygiëne-expert Tork. Het Nationaal Toiletonderzoek werd dit keer voor de 32e maal uitgevoerd.

Damestoiletten zijn schoner
De daling naar 27 procent schone toiletten is opvallend groot, aangezien vorig jaar dit percentage lag op 38 procent. De reden van deze sterke daling is niet bekend. Ook dit jaar bleken trouwens damestoiletten schoner te zijn dan de heren-toiletten. Dat is al voor de achtste keer op rij.

Horeca
Van de verschillende onderzochte categorieën scoorde de horeca met 36 procent schone toiletten het best, met op de tweede plaats de gezondheidszorg met 30 procent schoon en 27 procent schone toiletten bij winkels en woningen. Openbare gebouwen zoals gemeentehuizen, stations en sportcomplexen kwamen niet verder dan 16 procent schoon.

Toiletzitting meest vervuild
De toiletzitting is met een beoordeling 'slecht' in 42 procent van de gevallen het meest vervuilde contactvlak, gevolgd door de knop van de kraan met 36 procent. Op de derde plaats staat de knop van het spoelmechanisme met 17 procent, terwijl de deurkruk met 13 procent het minst is vervuild.

Heerlijk douchen met de Crometta van Hansgrohe

Op het gebied van douchen zijn de laatste jaren spectaculaire ontwikkelingen geweest. Toch is het einde nog lang niet in zicht, zoals het nieuwe doucheprogramma Crometta van Hansgrohe bewijst. Hansgrohe omschrijft dit als "de optimale combinatie van design, duurzaamheid en prijs".

Het Crometta-programma bestaat uit een compleet assortiment van hand- en hoofddouches, douche-

bad-, renovatiesets en showerpipes. Een goed voorbeeld is de Crometta S 240 Showerpipe. Deze bestaat uit een ronde hoofddouche met een diameter van 24 centimeter met een volle regenstraal, de Crometta Vario handdouches met een diameter van 10 centimeter en keus uit twee straalsoorten (IntenseRain en Rain). Deze zijn uitgevoerd in chroom/wit, met doucheslang en een in hoogte verstelbare douchehouder. De EcoStat 1001 CL douchethermostaat is er met metalen grepen en EcoStop-functie, waardoor de standaard voor het waterdoorlaten op 10 liter water per minuut is gesteld. Met de EcoSmart Crometta douches en de nieuwe EcoStat 1001CL thermostaat wordt zodoende niet alleen water, maar ook op energiekosten bespaard. De douches zijn daarom niet alleen geschikt voor particulier gebruik, maar ook voor projecten. Meer informatie op www.hansgrohe.nl.

Bijzonder sanitair

Sanitair is er in veel soorten. Google voor de grap eens op zoektermen als 'bijzonder toilet' en je ziet wat er allemaal al verzonnen is aan bijzondere toiletten, urinoirs of anderszins. En ook de inrichting van het kleinste kamertje is voor velen een inspiratiebron. In InstallatieNieuws publiceren we de meest opmerkelijke.

Deze keer: toilet in de Space Shuttle Challenger

Joeri Gagarin was op 12 april 1961 de eerste mens in de ruimte en Alan Shepard was op 5 mei 1961 de tweede en daarmee de eerste Amerikaan. Van deze vluchten is onder andere bekend dat er geen toilet aan boord was. Dat dit opgelost moest worden, was wel duidelijk. De bemanning van de Apollo's beschikten over een soort luiers en het eerste ruimtetoilet was er in het eerste Space Station. Kenmerkend is dat er rekening is gehouden met de gewichtloosheid in de ruimte: je kunt je vasthouden, alles zit vast en fecaliën worden opgevangen in een container.

Showroom Maastricht toont totaalaanbod Sphinx

Iedereen die een uitgebreid overzicht wenst van het aanbod van Sphinx is natuurlijk bij veel showrooms aan het goede adres. Maar speciale aandacht verdient de 400 m2 grote Sphinx showroom in Maastricht. Deze bevat complete badkamer- en toiletstellingen van alle series van Sphinx en Keramag Design én er is ruim aandacht voor het brede aanbod van de serie Sphinx 300, die in elke specifieke behoefte kan voorzien.

Je treft hier, kortom, dus het totale aanbod. Een bezoek aan de showroom biedt alles bij elkaar volop gelegenheid om inspiratie op te doen voor inrichting van de projectbadkamer of de badkamer thuis. De showroom is op afspraak te bezoeken, meer informatie vindt u op www.sphinx.nl. Hier kunt u vanaf begin volgend jaar ook een virtueel kijkje in de showroom nemen.

Keuze voor de toekomst is een keuze voor kwaliteit

De komende jaren - de horizon is 2020 - dreigt een groot tekort aan nieuwe medewerkers in de installatiebranche. Het tekort wordt becijferd op rond de 750 installateurs in totaal. En naast de kwantitatieve uitdaging is er ook een kwalitatieve kant van het verhaal, want het vak installateur is blijvend opgewaardeerd en ook dat vergt extra aandacht.

Dit staat in OTIB Trendfiles, een rapport over de toekomst van de installatiebranche dat is samengesteld door het Opleidings- en ontwikkelingsfonds voor het Technisch InstallatieBedrijf in samenwerking met de Radboud Universiteit in Nijmegen.

Sterke vergrijzing

Een van de conclusies is dat de sector te kampen heeft met sterke vergrijzing. Mede als gevolg van de crisis toonden de afgelopen jaren maar weinig jonge mensen interesse voor een loopbaan in de sector en dat begint steeds meer te knellen. "Vanaf 2014 stromen er wel weer meer werknemers de branche in, maar dat zijn er nog altijd veel minder dan vijf jaar geleden en zeker minder dan voor de crisis. De vergrijzing binnen de branche zet zich daardoor in versterkte mate voort. Bovendien

stokt de doorstroom van leerling-monteurs naar monteurs", worden man een paard genoemd.

Behouden voor de branche

De afgelopen jaren zijn ook veel medewerkers uitgestroomd, onder andere door bedrijven die wegvielen en die krompen, maar daarbij is het geluk dat ongeveer de helft van de mensen behouden is gebleven voor de branche. Dit is relatief gunstig, helemaal omdat het herstel momenteel op alle fronten doorzet. Voor de komende jaren wordt een beperkte groei van 3 procent in de installatiesector voorspeld. Dit leidt

ertoe dat er de komende jaren (in het rapport is 2020 de horizon) ruim 200 schoolverlaters te weinig zijn voor de functie van leerling-monteurs in 2020. "Dat zullen zowel tekorten zijn aan schoolverlaters op vmbo-niveau als op mbo2-niveau. Bij de monteurs zullen de tekorten vooral bestaan uit schoolverlaters op vmbo-niveau en mbo4-niveau. De tekorten bij de technische staf doen zich vooral voor bij schoolverlaters op hbo-niveau. In totaal zullen er bijna 750 schoolverlaters met een TI of TI-verwant diploma te weinig zijn", wordt in het rapport gesteld.

Kwalitatief vraagstuk

Dit is een puur kwantitatief vraagstuk, maar er is ook een kwalitatieve insteek. In het rapport wordt namelijk gesteld dat vooral installatiebedrijven die bewust kiezen voor een kwaliteitsslag de toekomst hebben. "Hiervoor is een innovatieve en flexibele organisatie van bedrijven en arbeidsprocessen nodig. Daarbij hoort een evenwichtig samengesteld personeelsbestand met multi-inzetbare, betrokken en ondernemende vakmensen", luidt een conclusie.

Inhoud vakmanschap verandert

Ook zal de inhoud van het vakmanschap de komende tijd verder veranderen, waarbij trouwens niet helder is welke kant het opgaat. "Door de economische en technologische ontwikkelingen zijn in de toekomst andere kennis en vaardigheden nodig dan in het verleden. Welke richting dat uitgaat, daarover verschillen de meningen. Volgens een recente studie van het Rathenau instituut zal er vooral sprake zijn van 'upgrading', dat wil zeggen dat de vraag naar hogeropgeleiden stijgt en dat er vooral lager en middelbaar opgeleide banen verdwijnen. Volgens het CPB is het echter ook mogelijk dat hogere routinematige werkzaamheden verdwijnen. De technologische

vernieuwing treft dan alle opleidingsniveaus."

Opgewaardeerd

Hierbij speelt mee dat het vak installateur de laatste jaren sterk is opgewaardeerd. Er zijn 'branche-watchers' die menen dat de huidige vraag naar hoger opgeleide medewerkers gaat wiebelen op het moment dat er meer vraag is naar medewerkers. Hetgeen de vraag opwerpt: nemen bedrijven dan weer genoegen met minder niveau? OTIB gelooft van niet. In de enquête die eind 2015 is gehouden geeft 87 procent van de bedrijven aan dat ze te maken gaan krijgen met nieuwe ontwikkelingen, zoals duurzaam bouwen, alternatieve energiebronnen en ict in de woonomgeving. Een fors deel van de bedrijven meent als gevolg hiervan dat ze daarvoor hoger gekwalificeerd personeel nodig hebben. Bovendien is er al geruime tijd, zeker al vanaf 2005, een structurele toename van het aandeel staffunctionarissen te zien. "Dit zijn indicaties dat de functiestructuur binnen de TI blijvend aan het veranderen is, dat wil zeggen dat er meer hoger opgeleiden in alle functiegroepen komen en dat het aantal technische staffunctionarissen in verhouding toeneemt. Dat duidt op structurele upgrading", aldus het rapport.

- Design radiatoren
- Comfortabele ventilatie
- Verwarmings- en koelplafondsysteem
- Clean air solutions

always the best climate

Altijd het beste klimaat voor een

EENVOUDIGE INSTALLATIE

De Award-winnende Zehnder Zmart radiator overtreft de conventionele stalen radiatoren op het gebied van opslag, transport, handling en bovenal zijn gewicht. Met de slimme 360° aansluittechnologie kan de Zehnder Zmart in vrijwel alle bestaande CV-systemen geïntegreerd worden. Dankzij zijn lage gewicht is iedere stap in het installatieproces sneller, efficiënter en daardoor winstgevender.

Ontdek meer dan alleen de eenvoudige installatie op www.zehnderzsmart.com

15 jaar fabrieksgarantie op de componenten en 5 jaar fabrieksgarantie op de thermostaat en het ventilatieelement

VAN DER WEERD INSTALLATIETECHNIEK GROEIT DOOR

‘Wij zijn in staat om snel te anticiperen op veranderingen’

Bijna tachtig jaar. Zo lang is Van der Weerd Installatietechniek vanuit thuisbasis Franeker al actief. Inmiddels zit er sinds 2009 een driemanschap aan het roer, bestaande uit Bauke van der Weerd (techniek), Jelle van der Velde (financieel directeur) en onze gesprekspartner Frank van Erp (commercieel directeur). Het bedrijf floreert door de inzet van rond zeventig medewerkers die de naam van het bedrijf met trots uitdragen. “En tevreden medewerkers zijn de basis”, weet Van Erp zeker.

Makkum, even Harlingen en sinds 1986 Franeker. Deze ‘Driestedentocht’ heeft Van der Weerd Installatietechniek tot nu toe afgelegd. En er is geen enkele aanleiding om er een vierde stad aan vast te plakken, want Franeker is een prima uitvalsbasis om het verzorgingsgebied te voorzien. Dit verzorgingsgebied bestaat globaal uit de drie noordelijke provincies inclusief de Waddeneilanden en de kop van Noord-Holland, waarin Van der Weerd zich manifesteert als totaalinstallateur, inclusief E-tak.

Spannende tijden

Toen de nieuwe trojka het bedrijf overnam, waren het spannende tijden. De crisis was namelijk in alle hevigheid losgebarsten. “We zijn de gesprekken over de overname in februari 2008 gestart. Toen was er niets aan de hand. Maar toen de handtekeningen in 2009 werden gezet, was de crisis in alle hevigheid losgebarsten. Dat was best spannend, maar we zijn de crisis goed doorgekomen. We zijn in die periode wel iets gekrompen, maar we hebben dat volledig door natuurlijk verloop weten op te lossen.”

“Ik zeg weleens dat we met een 0-4 achterstand zijn begonnen, maar inmiddels hebben we een voorsprong die we gestaag aan het uitbouwen zijn. Groot voordeel was dat we een zeer stabiel bedrijf met een goede naam en dito reputatie én met enorm betrokken medewerkers overnamen. Daarmee was de basis goed. Daarnaast is het ook belangrijk geweest dat wij als relatief jonge ondernemers

instapten, met nieuwe ideeën en veel ambitie. Inmiddels staan we bekend als dynamisch en flexibel bedrijf en dat is precies wat we willen zijn. We luisteren nu nog beter naar de klant en zijn in staat snel te anticiperen op veranderingen in de markt, want dat is een absolute voorwaarde in de huidige tijd.”

Luisteren naar de klant

Aan dat luisteren naar de klant voegt Van Erp nog iets wezenlijks toe: “Mijn ervaring is dat de installatiesector, generaliserend gesproken, er goed in is om vragen te beantwoorden die niet zijn gesteld en om vragen die wel gesteld zijn niet te beantwoorden. Goed luisteren naar de klant om vervolgens met een goed onderbouwd voorstel te komen is logisch, maar dat gebeurt lang niet overal.”

En er is nog iets: Van der Weerd Installatietechniek heeft bewust geïnvesteerd in kennis. “In de crisistijd waren weleens weken van medewerkers niet helemaal gevuld. Dat hebben we niet laten slabakken, maar elk uurtje dat structureel vrij kwam is door die medewerkers geïnvesteerd in cursussen en trainingen op het gebied van onder andere duurzame technieken en oplossing, lean bouwen en BIM. En daar plukken we nu de vruchten van. Meer dan de helft van de grote projecten die wij uitvoeren, komen uit bouwteams en dat is grotendeels daar aan te danken. Overigens, zeker nu het weer beter gaat in de bouw, zie je dat opdrachten weer vaker worden gegund omdat je te bewezen hebt een bepaalde kwaliteit te leveren in plaats van dat alleen naar de prijs wordt gekeken zoals jarenlang het geval was. Wij zijn daar heel blij mee.”

Actief op alle terreinen

‘Sterk in zorg’, ‘Thuis in detailhandel’, ‘Vakkundig in utiliteit’, ‘Ervaren in renovatie’ en ‘Doordacht in duurzaam.’ Dit valt te lezen op de website, waarbij de conclusie is dat totaalinstallateur Van der Weerd Installatietechniek dus op alle terreinen actief is. Van Erp specificeert het een en ander, zonder compleet te kunnen zijn: “Momenteel werken we

Het driemanschap Frank van Erp, Jelle van der Velde en Bauke van der Weerd voeren de dagelijkse leiding.

onder andere aan de bouw van 204 nieuwe studentenappartementen inclusief een aantal centrale voorzieningen voor het Maritiem Instituut Willem Barentsz op Terschelling, recent hebben we de bouw van 284 aardbevingsbestendige studenteneenheden Campus Zonnelaan in Groningen opgeleverd, in Assen hebben we zojuist twee grote zorgprojecten afgerond, in Heeg zijn we druk aan het bouwen aan 34 zorgappartementen en in Drachten werken we aan een wasstraat voor trucks.”

Zorg

Voor de zorg neemt een aparte plaats in. “Zonder de andere projecten tekort te doen, stel ik vast dat we in de zorg een goede expertise hebben opgebouwd. In Assen bijvoorbeeld betreft het appartementen voor bewoners die intensieve zorg nodig hebben en dat stelt onder andere hoge eisen aan de technische installaties. Deze bewoners hebben bijvoorbeeld veel last van klimaatstommelingen in de woning en dat moet dus per se worden voorkomen. Op dat vlak hebben wij ons nu meerdere malen bewezen en vooral in de zorg zie je dat van de ene opdracht vaak de andere komt. En het is ook heel dankbaar werk om juist deze personen met een goed binnenklimaat en andere voorzieningen een optimaal woongenot te kunnen bieden.”

Medewerkers

Momenteel heeft De Weerd Installatietechniek rond de zeventig medewerkers, van wie het gros al jarenlang aan het bedrijf verbonden is. Nu het bedrijf verder groeit, is het nodig om nieuwe

medewerkers aan te trekken. Hetgeen ons bij de vraag brengt: hoe zit het met de arbeidsmarkt in Friesland wat betreft technisch geschoolde medewerkers? Van Erp legt uit: “De afgelopen jaren kwamen er vooral nieuwe medewerkers op de arbeidsmarkt door andere installatiebedrijven die krompen of ophielden te bestaan. Daar was onder andere een groot aantal goed geschoolde medewerkers bij, waarmee wij ons bedrijf hebben kunnen versterken. Met als gevolg dat wij ook op anderzortige en grotere projecten succesvol kunnen zijn. Wij vinden het belangrijk dat onze medewerkers onze visie uitdragen en ons visitekaartje zijn. Daarom zetten wij erop in dat onze medewerkers zich ontwikkelen, want alleen dan kun je je als bedrijf ook blijven ontwikkelen. Het leuke is dat de medewerkers elkaar hierin onderling stimuleren.”

Betrouwbare partner

Bij alle werkzaamheden in de W-hoek is Geberit een betrouwbare partner. Van Erp: “Wij zijn betrouwbaar en wij werken daarom op onze beurt alleen samen met andere betrouwbare partners en leveranciers, waarvan Geberit een belangrijke is. We gaan niet voor een kwartje minder naar een ander, zo werkt dat niet wanneer je betrouwbaarheid en continuïteit nastreeft. De samenwerking gaat al ver terug, zelfs ver voordat wij het bedrijf overnamen in elk geval. We installeren onder andere bij voorkeur het hemelwaterafvoersysteem Pluvia, natuurlijk de inbouwreservoirs en we gebruiken veel Geberit Mapress leidingssystemen. Het gebeurt regelmatig dat in een bestek niet staat dat Geberit moet worden geïnstalleerd, maar waar mogelijk sturen wij daar wel op aan, omdat Geberit bewezen kwaliteit levert.”

Supermarkten en andere detailhandel

Naast de andere reeds genoemde projecten en werkterreinen is Van der Weerd Installatietechniek actief voor verschillende supermarktketens., Van Erp: “Bij veranderingen in de formule van een supermarktketen worden vestigingen in maximaal twee weken tijd geheel verbouwd. Dit zijn zeer intensieve operaties waarin alles goed op elkaar afgestemd moet zijn. Hierin zijn wij sterk en dat komt veelal door de ervaring en het enthousiasme van onze medewerkers die goed om kunnen gaan met deze stressvolle verbouwingen. Ze weten hoe het werkt, wat ze moeten doen en zijn zich bewust van hun rol tijdens deze verbouwingen. Ook zijn we actief voor winkelketens in de non-food. In dat segment moet je te allen tijde snel kunnen schakelen, want de tijd tussen een besluit tot verbouwing en de feitelijke verbouwing is meestal zeer kort. De winkel wil zo kort mogelijk overlast van de bouwactiviteiten ervaren en de winkel moet zo snel mogelijk weer open. Je kunt wel zeggen dat daardoor renovatie voor de detailhandel ook een specialisme is geworden.”

De bestelauto's van Van der Weerd Installatietechniek zijn een bekende verschijning in Noord-Nederland.

AGENDA

BouwBeurs

Dé vakbeurs voor de bouwsector. Thema's zijn digitaal bouwen, duurzaam en energiezuinig, gezonde en slimme gebouwen, kostenbesparende oplossingen, renovatie en gezond werken, gezond blijven (alles wat te maken heeft met veilig werken en duurzame inzetbaarheid van de mensen). Maar er is vooral plaats voor noviteiten. Donderdagavond is er een speciale avondopenstelling.

Data: 6 t/m 10 februari 2017

Plaats: Jaarbeurs Utrecht

Meer informatie: www.bouwbeurs.nl

Beurs Eigen Huis

Beurs Eigen Huis biedt een totaalconcept om een droomhuis te realiseren. Van architecten aan de tekentafel, informatie over bouwvergunningen en exclusieve veranda's tot de nieuwste keukentrends, designverlichting, interieurinspiratie en tuinadvies op maat.

Data: 17 t/m 19 maart 2017

Plaats: Jaarbeurs Utrecht

Meer informatie: www.realiseerjedroomhuis.nl

ISH Noviteitenshow

Tijdens de ISH Noviteitenshow bent u in één keer op de hoogte van alle noviteiten van de Nederlandse A-merk sanitairleveranciers die eerder tijdens de ISH in Frankfurt worden gepresenteerd. Iedereen werkzaam in de sanitairbranche is van harte uitgenodigd. De toegang is GRATIS. Het enige dat u hoeft te doen is u vooraf aanmelden op www.ishnoviteitenshow.nl

Data: 8, 9 en 10 mei 2017

Plaats: De Beursfabriek, Nieuwegein.

Meer informatie: www.ishnoviteitenshow.nl

Vakcursussen Geberit

Geberit stelt haar kennis en kunde ter beschikking aan installateurs, ontwerpers van showrooms, managers en verder iedereen die bij de bouw van installaties in gebouwen betrokken is. Dat gebeurt door middel van een aantal eendaagse trainingen - over diverse onderwerpen - die worden gehouden in het kenniscentrum van Geberit in Nieuwegein.

De cursus die nog in 2016 wordt gegeven is Service Sanitair (praktijk): donderdag 12 december 2016.

Voor de eerste helft van 2017 is het aanbod als volgt:

- Service Sanitair (praktijk): donderdag 23 maart
- Duurzame sanitair oplossingen: donderdag 6 april
- Afvoertechniek Hemelwater: dinsdag 4 april 2017
- Afvoertechniek Vuilwater: dinsdag 24 januari, donderdag 30 maart en donderdag 15 juni 2017
- Montagetechniek PE vuil- en hemelwater: Dinsdag 17 januari, dinsdag 21 maart, dinsdag 13 juni 2017
- Legionellapreventie: dinsdag 31 januari en donderdag 11 mei 2017
- Legionellapreventie Praktijk: donderdag 2 februari en dinsdag 9 mei 2017
- Scheepsbouw en industrie: geen vaste data, interesse kunt u aangeven bij uw Geberit accountmanager

Deelname aan de cursussen is gratis.

Aanmelden kan via www.geberit.nl/cursussen

Geberit On Tour sluit jaar feestelijk af bij Technische Unie in Nieuwegein

Geberit On Tour sluit donderdag 15 december van 7.00 tot 14.00 uur bij Technische Unie in Nieuwegein het jaar af. Er wordt een echte show van gemaakt in kerstsfeer en met oliebollen en allerlei leuke acties.

Maar centraal staat natuurlijk de bekende trailer met alle noviteiten van Geberit en Sphinx. Experts van beide merken geven uitgebreid informatie. Extra aandacht is er voor het Geberit Omega inbouwreservoir, de Geberit Monolith Plus, Geberit DuoFresh en Geberit AquaClean (douchewc). Er is ook aandacht voor producten van Sphinx, waaronder de Sphinx Rimfree®.

Naast de sanitairsystemen ontbreken ook de leidingsystemen niet. Geberit Mapress, Mepla en PushFit worden gepresenteerd en toegelicht tijdens demonstraties en de leidingsystemen kunnen worden geprobeerd en ervaren.

Nieuwe Geberit BIM content beschikbaar
De nieuwe, verbeterde BIM content is vanaf nu beschikbaar via www.geberit.nl/bim

■ GEBERIT

Sphinx Sanitairpocket is onmisbaar

Partner voor Klein Zakelijke Markt

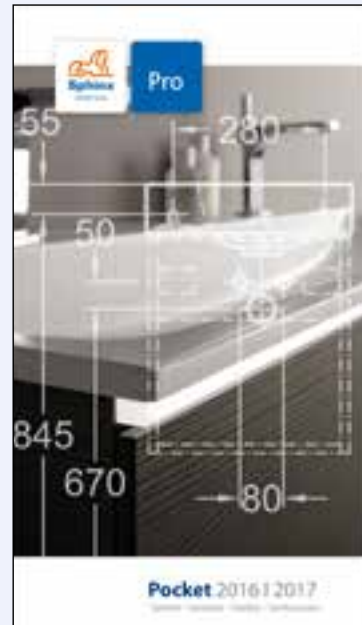
Door Erik de Haan

Salesmanager Klein Zakelijke Markt

Iedere installateur weet het of behoort het te weten: zonder de concrete Sphinx Sanitairpocket in je gereedschapskist of zonder de virtuele versie op tablet of smartphone kun je tijdens het werk voor vervelende verrassingen komen te staan. Met de Sphinx Sanitairpocket ben je verzekerd van alle kennis over de producten van Sphinx door de jaren heen en weet je dat je uit bijna elk lastig vraagstuk komt.

Ik durf hier gerust te stellen dat de Sphinx Sanitairpocket

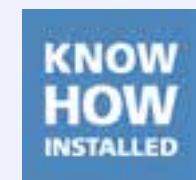
een instituut is in de installatiebranche. Dat is zelfs elke twee jaar zeer zichtbaar. Elke keer weer verbaas ik me namelijk tijdens de VSK hoeveel installateurs alleen voor dit naslagwerk in zakformaat de stand van Sphinx bezoeken, of zoals afgelopen jaar de gezamenlijke stand van Sphinx en Geberit.

"Is-ie er al?", luidt veelal de korte vraag - veel installateurs zijn niet van die praters - en de gastdames op de stand weten precies wat met 'ie' wordt bedoeld: de Sphinx Sanitairpocket. Zonder Sphinx Sanitairpocket in de tas is een bezoek aan de VSK niet compleet, daar heeft het veel van weg. Laatst hoorde ik dat deze vraag tot jaren terug gaat en dat is niet heel vreemd, want de pocket bestaat in zijn huidige vorm sinds de jaren zeventig van de vorige eeuw en daarvoor als losbladig systeem al veel langer, sinds de jaren dertig zelfs.

Die populariteit is niet zo vreemd, want in de aard was dit 'Handboek soldaat' wat het nu nog steeds is: een handige en handzame vraagbaak voor de installateur met betrekking tot alle installatiewerkzaamheden van producten van Sphinx. Het

is werkelijk ongekend hoeveel informatie over producten van Sphinx in de pocket zijn gebundeld. Alle nieuwe en de meeste oude producten van Sphinx staan erin, compleet met gedetailleerde beschrijvingen, heldere tekeningen en de maatvoeringen en uiteraard met alle onderdelen.

In de dagelijkse praktijk wordt het boekje hele dagen en soms hele weken niet gebruikt. Maar juist voor die momenten dat je even onthand bent omdat je tegen een Sphinx-product aanloopt dat je niet herkent, is het van onschatbare waarde. Met de Sphinx Sanitairpocket ben je serieus voorbereid op elke sanitaire klus.

Elk oneven jaar is er geen VSK. Desondanks kunt u wel en zeer snel zelf be-

schikken over de Sphinx Sanitairpocket 2016-2017.

Ga nu naar www.sphinx.nl/sanitairpocket en bestel het naslagwerk op papier. Hebt u liever een digitale versie? Ga dan naar www.sphinx.nl/sphinx-pro/pro-brochures en download de pocket. Uiteraard zijn er geen kosten aan verbonden.

Breed gedragen pleidooi voor snelle invoering wettelijke erkenningsregeling

UNETO-VNI, Vereniging Eigen Huis, Consumentenbond, Brandweer Nederland, Netbeheer Nederland, VeiligheidNL, VACPuntWonen en CoGDEM NL hebben de coalitie Stop de sluipmoordenaar gevormd en roepen de overheid op om zo snel mogelijk maatregelen te treffen om de gevaren van koolmonoxide bij cv-ketels terug te dringen. Hans André de la Porte van de Vereniging Eigen Huis meent bijvoorbeeld dat huizenbezitters erop moeten kunnen vertrouwen dat monteurs vakbekwaam zijn. "Een erkenning op bedrijfsniveau is onvoldoende, want uiteindelijk is het de cv-monteur die bij klanten over de vloer komt."

De oproep komt een jaar nadat de Onderzoeksraad voor Veiligheid heeft aangetoond dat in Nederland jaarlijks zeker vijf tot tien doden (maar waarschijnlijk meer) zijn te betreuren als gevolg van gasgestookte installaties die verouderd zijn of die verkeerd zijn geïnstalleerd. Dit is een kwalijke zaak, maar

desondanks is een wettelijk voor installateurs verplichte erkenningsregeling die het aantal koolmonoxide-ongevallen terugdringt, nog niet ingevoerd. Deze moet er zo snel mogelijk komen, vinden de betrokken partijen.

Niet ingewikkeld

Voorzitter Titia Siertsema van UNETO-VNI vindt dat het allemaal niet zo ingewikkeld is. "We hoeven niet opnieuw het wiel uit te vinden. In het Verenigd

Koninkrijk heeft de invoering van wettelijke eisen voor installateurs geleid tot een daling van het aantal koolmonoxideslachtoffers. De opzet ligt al klaar, dus waar wachten we op?"

Sensoren

Charles Meijer van Brandweer Nederland is ook voorstander en meent tevens dat koolmonoxide-sensoren in cv-ketels en kwalitatief goede koolmonoxidemelders bijdragen aan meer veiligheid.

DENNED INSTALLATIETECHNIEK BETROKKEN BIJ DISTRIBUTIEHAL VAN 62.000 M²

‘Grootste uitdaging was om het bouwtempo bij te houden’

DENNED Installatietechniek uit Huissen zit momenteel in de afrondende fase van de werktuigbouwkundige werkzaamheden in het Europees distributiecentrum van bijna 62.000 m² voor het warehouse van Nabuurs Supply Chain Solutions op het spiksplinternieuwe bedrijvenpark Park 15 aan de A15. Met name het hemelwaterafvoersysteem was planmatig een uitdaging, vertellen algemeen directeur Dennis Scheffer en projectleider Martin Zwartjes.

Voordat we het omvangrijke nieuwbouwproject aan de A15 bespreken, geven we algemeen directeur Dennis Scheffer van DENNED allereerst de gelegenheid om DENNED te introduceren. DENNED is namelijk niet bij iedereen bekend omdat het bedrijf relatief jong is, want het bestaat sinds 2007. In nauwelijks negen jaar tijd is het bedrijf met als thuisbasis het Gelderse Huissen gegroeid van de twee oprichters Dennis Scheffer en Edwin Miggelbrink (uit de voornamen is de naam van het bedrijf ontstaan) naar de huidige omvang van rond de zestig medewerkers. Hieronder vallen ook de medewerkers van Aalbers Installatietechniek in Wijchen, dat in 2014 fuseerde met DENNED.

Werktuigbouwkundige installaties

Zowel Scheffer als Miggelbrink heeft een achtergrond in de elektrotechniek en dat werd de basis, maar rond 2011 kwam er expertise in het bedrijf op het gebied van werktuigbouwkundige installaties, met als gevolg dat DENNED zich razendsnel ontwikkelde tot een totaalinstallateur die als motto ‘Heel bewust’ hanteert. Scheffer legt uit waarom dit motto is gekozen: “We zijn vanaf nu begonnen in de kantine van de boerderij van mijn ouders met als rotsvaste visie dat in principe alles anders moet kunnen. Niet

dat het per se anders moet, maar in de installatiebranche wordt te veel voetstoots aangenomen en gedaan zonder dat wordt nagedacht of een ingeslagen weg nog wel de juiste is. Dat komt vaak voort uit een bepaald verleden, maar wij hebben geen geschiedenis en dat heeft als voordeel dat wij het bedrijf helemaal kunnen modelleren naar onze inzichten.”

Anders

Scheffer geeft toe dat het lastig is om een vinger te krijgen achter de vraag wat DENNED in de praktijk nu met veel succes anders doet: “Wij vinden het heel belangrijk dat vooraf zeer bewust en in nauwe samenwerking met de klant een helder plan wordt gemaakt voor de ideale installatie op basis van de gebruikerseisen. Dus geen standaardinstallatie, geen cv-ketel omdat die toevallig in de aanbidding is en geen domotica om het speeltje, maar keuzes waar de gebruiker jarenlang plezier van heeft met oog voor persoonlijke wensen, budget en energie- en onderhoudskosten.”

“Ik geef best toe dat het op papier misschien nog vaag klinkt, maar onze relaties geven aan dat ze onze werkwijze inderdaad als anders ervaren en dat doet ons veel deugd. Relaties uit onze begintijd zijn nog steeds goede relaties en dat zegt ook wel wat.”

Niet in zee

Vanaf de start van het bedrijf is Geberit leverancier van DENNED. Scheffer laat weten: “Toen wij nog op de zolderkamer zaten, waren er leveranciers die dat maar raar vonden: een installatiebedrijf op een zolderkamer en de spreektafel in de keuken van een woonhuis, en om die reden niet met ons in zee wilden. Maar onder andere Geberit maakte daar geen probleem van, want die keek er doorheen. We kregen al snel een opdracht voor een Pluvia hemelwaterafvoersysteem van een hal

Dennis Scheffer (links) en Martin Zwartjes op het enorme dak van de distributiehal.

van een transportbedrijf van 18.000 vierkante meter, daarna kwamen er wat kleine projecten, vervolgens deden we samen het logistieke centrum van de kledingketen B32 en nu zitten we in de afrondende fase van deze hal.”

Zeven keer zo groot

‘Deze hal’ is het logistieke centrum met een oppervlakte van 62.000 vierkante meter op bedrijvenpark Park 15 (zie kader-red.). Scheffer legt uit hoe de opdracht is verworven: “De hal van B32 van 9.000 vierkante meter is gebouwd door Giesbers Bouwen en Ontwikkelen in Wijchen en de samenwerking met zowel Giesbers als de B32 Group verliep van begin tot het eind perfect. Eind vorig jaar kwam de vraag van Giesbers tot hoe groot wij eigenlijk aankonden, want er kwam iets aan dat groter zou zijn dan de hal van B32. Hoe groot dan, wilden wij natuurlijk weten. Dat werd niet meteen verteld, maar hoe dan ook luidde ons antwoord: natuurlijk kunnen wij dat ook. Installatietechnisch

gezien is een grote hal namelijk niet anders dan een kleinere hal. Je hebt alleen meer medewerkers nodig. Het werd dus zeven keer zo groot.”

Opdracht

DENNED kreeg rond carnaval dit jaar de opdracht voor de complete werktuigbouwkundige installaties, de verwarming, koeling, luchtbehandeling, sanitair en het hemelwaterafvoersysteem. De naam Geberit prijkt op alle PE vuil- en hemelwaterafvoerinstallaties en ook zijn Mapress leidingen aangelegd.

“Met name het Geberit Pluvia hemelwaterafvoersysteem vergde de nodige uitdagingen”, zegt projectleider Martin Zwartjes. “Wij moesten de bouw bijhouden, dat was eigenlijk de grootste uitdaging. Zodra er nieuwe dakplaten waren aangebracht, moesten wij daar achteraan met de afvoerleidingen. Bovendien moesten wij rekening houden met de sprinklerinstallatie die ook eerder geplaatst werd. Dat had tot gevolg dat we met de

afvoerleidingen in bepaalde delen niet mochten komen.”

Noodoverstort

Ter plaatse van de laaddocks was er onduidelijkheid over de noodoverstort. Zwartjes: “Aanvankelijk was het naar ons inzicht de bedoeling aan deze zijde de noodoverstort te voorzien van zogenaamde ‘brievenbussen’ in de gevel. Dit was echter ongewenst, aangezien men niet wilde dat dit water eventueel in de docks geloosd zou worden. Hierdoor moesten we heel snel bijsturen en met medewerking van Geberit, die heel snel nieuwe berekeningen moest maken, zijn we daarin geslaagd.”

Scheffer is alles bij elkaar enorm trots op het geleverde werk. “Er is ons weleens gevraagd of we een bepaalde deadline wel zouden halen. Natuurlijk halen we die, want daar staan we voor. En onze opdrachtgever zag elke keer, en soms vol verbazing, dat we die deadline inderdaad haalden. Dat geeft veel voldoening.”

De afvoerleidingen van de noodoverstort zijn duidelijk zichtbaar onder het dak van de hal.

Park15

Park15, dat is gesitueerd pal aan de A15 ter hoogte van de afslag Elst/Oosterhout op een steenworp afstand van Arnhem en Nijmegen, onderscheidt zich onder andere door veel aandacht te besteden aan innovatieve energiesystemen. Het is namelijk de uitdrukkelijke ambitie om van Park15 een zeer duurzaam park te maken, zowel op gebiedsniveau als op het niveau van de gebouwen zelf.

Windmolenpark

Onderdeel van de duurzaamheidsambitie is de koppeling met een windmolenpark, inzet van zonnepanelen, koude- en warmte-opslagvoorzieningen in de bodem en de toepassing van allerlei energiebesparende maatregelen.

Eind 2015 werden de contracten getekend met de eerste bedrijven op Park15: Giesbers kreeg van investeerder Goodman de opdracht voor de bouw van een turnkeyproject, het Europese distributiecentrum van bijna 62.000 m² voor Nabuurs Supply Chain Solutions. Nabuurs gaat het nieuwe A-klasse distributiecentrum gebruiken als Shared Service Centre voor meerdere klanten, onder wie Kraft Heinz, SCA en Mars. De oplevering van het EDC staat gepland voor begin 2017.

hansgrohe

Talis S

Vernieuwd design,
vertrouwd comfort.

Talis S

Nieuw design voor Talis S en Talis E

Al sinds jaren zijn de Talis kranen een begrip in het assortiment van Hansgrohe. Beide series zijn nu vernieuwd qua design en functionaliteit, maar nog altijd even herkenbaar als de succesvolle voorgangers.

- **ComfortZone**: vrije keuze in kraanhoogte voor optimaal gebruik.
 - **EcoSmart** technologie: waterbesparen met behoud van comfort.
 - **CoolStart** technologie: door minder warm water te gebruiken kan jaarlijks meer dan € 100 op de energiekosten besparen. Interessant!
- Kijk voor meer informatie op pro.hansgrohe.nl/talis

Talis E

Mercedes-Benz Vito is een echte uitblinker in z'n klasse

Eind 2014 lanceerde Mercedes-Benz de nieuwe Vito. Nu, twee jaar later, kunnen we vaststellen dat deze auto een groot succes is. De prijs is hoger dan van auto's in hetzelfde segment, maar omdat de economie booming is, blijken veel ondernemers het geld ervoor over te hebben. We reden onlangs met de auto met een zuinige motor.

De nieuwe VW Crafter is Van of the Year 2017. Dat hebben diverse vakjournalisten in Europese landen bepaald en InstallatieNieuws schreef er eind september over. Maar er is ook een andere Bestelauto van het Jaar 2017. Dit is in feite de letterlijke Nederlandse vertaling, maar het gaat toch echt om een andere auto, en wel de Mercedes-Benz Vito. Een jury van fleetowners, vertegenwoordigers van leasemaatschappijen en ook een handjevol vakjournalisten koos de auto uit. En om het nog wat complexer te maken: deze auto was ook Bestelauto van het Jaar 2016.

De Vito oogst vooral lof op de onderdelen, de volledigheid van het levergamma, de uitstraling en de rijeigenschappen. En om met dat

laatste te beginnen: met de nieuwe Vito heeft Mercedes-Benz de allereerste auto met voorwielaandrijving op de weg gezet. Jarenlang zwoeren de ingenieurs van 'Das Haus' in bij achterwiel- of vierwielaandrijving, maar voorwielaandrijving was vloeken in de kerk. Maar nu dus niet meer. De aandrijving op de voorwielen is voorbehouden aan de twee lichtste versies van de Vito, de 109 en 111 CDI. De motor is voorzien van een 1.6 diesel motor, die er is in twee vermogensvarianten, waarvan de 111 CDI, die goed is voor 114 pk, de fijnste is. Deze diesel is prettig stil en krachtig genoeg voor gemiddeld bestelwerk. De zesversnellingsbak, met pook in het dashboard, laat zich soepel bedienen. Het weggedrag is bijzonder fijn. De auto is stabiel en verwerkt oneffenheden in de weg met groot gemak.

Interieur

Het interieur ademt functionaliteit en zakelijkheid. Er staan stevige en goed verstelbare stoelen voorin, het dashboard is lekker overzichtelijk en het kunststof stuur ligt lekker in de hand. Ook is er voldoende opbergruimte op het dashboard, inclusief een vak

voor papieren en twee bekerhouders. Wel jammer is dat onder de stoelen vanuit de cabine geen plek is om iets op te bergen. Die ruimte wordt echter wel benut, want je kunt er vanaf de laadruimte lange spullen onder leggen. Dat levert 32 centimeter extra bergruimte op. Er zijn verder in de werkruimte een AUX-, een 12V- en een USB-aansluiting. Ruimte onder de stoelen, alsmede een neerklapbare leuning, ontbreekt. Verder is het grote aantal veiligheidsvoorzieningen vermeldenswaard, waaronder zijwindassistent.

Laadruimte

Tussen de wielkasten is 127 cm ruimte, ruim genoeg voor een europallet. De zijdeur is 97 cm breed (praktische gebruiksruimte) en

125 cm hoog. In de hoek tussen dak en zijwand lopen kabelbomen die niet optimaal zijn

weggewerkt. Met wat ruig werk bestaat de kans dat ze beschadigen.

Specificaties

MercedesBenz Vito 111 Cdi L

Motor: 1600 cc diesel.

Maximaal vermogen: 114 pk.

Maximaal koppel: 270 Nm bij 1500 t/min.

Maten lxbxh: 5140x1930x1935 (alles in mm).

Laadvermogen: 6,1 m3

Maximaal laadvermogen: 980 kg.

Max. trekvermogen (kg.): 2.000 kg (geremd).

Wielbasis: 320 cm.

Brandstofverbruik (gecombineerd, onbeladen): 1 op 12,5 km (opgave MercedesBenz).

CO2-uitstoot: 166 gr/km.

Prijs van dit model: 39.480 euro. Prijs instapmodel: 28.883 euro voor de XS (beide prijzen zijn incl. btw en incl. bpm).

Rond 70 procent oude diesels weg door milieuzones

Steeds meer vooral grote steden hebben een milieuzone ingesteld. Dit zijn gebieden waar je niet meer mag rijden met een oude vervuulende auto op diesel die voor 2001 van de lopende band is gerold. Feit is dat hierdoor het aantal oude dieselauto's sinds begin 2010 met 67 procent is afgenomen, zo laat het CBS weten.

Begin 2016 was ruim 1 procent van de personenauto's en 11 procent van de bestelauto's een oude diesel. Het aantal op deze brandstof rijdende personen- en bestelauto's van voor 2001 is gedaald van 570.000 in 2010 tot 189.000 in 2016. Ter vergelijking: het aantal op benzine rijdende bestel- en personenauto's van voor 2001 halveerde en daalde dus minder hard.

In 2016 stonden in totaal ruim 17.000 oude diesels geregistreerd in de gemeenten Amsterdam, Den Haag, Rotterdam en Utrecht. De laatste drie gemeenten hebben tussen 2010 en 2016 maatregelen getroffen om het aantal oude op diesel rijdende personen- en bestelauto's te weren en in Amsterdam wordt er op 1 januari mee gestart. De regels zijn gericht op dieselauto's die gebouwd waren voor 2001. Vanaf dat jaar moesten fabrikanten van deze auto's aan strengere milieueisen voldoen.

De milieueffecten zijn groot. Het aantal oude diesels in de gemeente Utrecht daalde tussen 2010 en 2016 met 79 procent, in Rotterdam daalde het aantal oude diesels met 75 procent en in Den Haag met 66 procent. En in Amsterdam daalde het aantal oude diesels met 64 procent.

Wijzigingen autobelastingen 2017-2020

Vanaf 2017 wijzigen de autobelastingen op een aantal punten. Daarmee maakt het kabinet het stelsel van autobelastingen eenvoudiger, onder andere door het aantal bijtellingspercentages te verminderen. De veranderingen moeten ook zorgen voor stabiele belastinginkomsten en een efficiëntere bijdrage aan een gezonder milieu. Hieronder staan alle veranderingen op een rij.

Bijstelling vanaf 2017

Voor een nieuwe auto met een

CO2-uitstoot van 106 gr/km of meer gaat het algemene bijtellingspercentage van 22 gelden. Dit geldt voor auto's die een datum van eerste toelating op de weg hebben vanaf 1 januari 2017.

Volelektrische auto's

Het kabinet stimuleert volledig elektrisch rijden tot en met 2020. Het bijtellingspercentage voor privégebruik van dit type zakelijke auto blijft 4 procent. Vanaf 2017 gaat voor nieuwe plug-ins het algemene bijtellingspercentage van 22 gelden. Deze auto's

profiteren tot en met 2020 nog wel van een halftarief in de motorrijtuigenbelasting (mrb).

Auto's zonder roetfilter

Oude dieselauto's die meer fijnstof uitstoten dan een nieuw model gaan meer betalen. Voor deze vervuulende diesels zonder fabrieksroetfilter gaat de mrb per 2019 met 15 procent omhoog (inclusief opcenten).

Bpm

Het kabinet wil de aanschafbelasting (bpm) stapsgewijs afbouwen met in totaal 14,7 procent in 2020. De afbouw is een eerste stap naar een volledige afbouw van de bpm op termijn. De dieseltoeslag is uitgezonderd van deze afbouw en deelt niet mee in de verlaging van de tarieven.

Verlaging mrb

De mrb gaat voor reguliere personenvoertuigen omlaag met gemiddeld 2 procent per 1 januari 2017. Dit wordt mede mogelijk gemaakt door een hogere mrb van de meest vervuulende dieselpersonen- en dieselbestelauto's.

Geberit Mapress rvs**■ GEBERIT**

Geen stress. Pers!

**KNOW
HOW
INSTALLED**

Nooit eerder was het sneller, makkelijker en veiliger om betrouwbare verbindingen te maken dan met het Geberit Mapress rvs persverbindingssysteem. Maak de buis op lengte, ontbraam, plaats de fitting, pers en: klaar! Met meer dan 400 verschillende fittingen en bijbehorende systeemleidingen kan vrijwel elke drinkwater- of verwarmingsinstallatie in een handomdraai gerealiseerd worden. De gepatenteerde contour afdichting en pers-indicator bieden extra zekerheid op de werkvloer. Hierdoor zijn ongeperste verbindingen direct zichtbaar, zelfs voordat de druktest uitgevoerd wordt. Waarom moeilijk doen als het makkelijk kan? Dat is wat we bedoelen met "Know-How Installed". → www.geberit.nl